

Temel Eğitim Bölümü Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Göksel Boran¹ & Serdar Arcagök²

Özet: Bu araştırmada temel eğitim bölümünde öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümünde 2017-2018 öğretim yılında öğrenimlerini sürdüren 231 öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada “ Kültürlerarası Duyarlık Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Araştırma bulgularının sonucunda öğretmen adaylarının kültürel duyarlılıklarının cinsiyet ve anabilim dalı değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır. Buna karşın öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının sınıf değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen adayları, kültürlerarası duyarlılık, tarama modeli.*

Primary Education Prospective Teachers' Cultural Sensitivity in Terms of Various Variables

Abstract: The main purpose of this study is the determination of the opinions of prospective teachers towards cross cultural sensitivity. The study is used a survey model. The population of the study consists of prospective teachers studying at in Faculty of Education of Canakkale Onsekiz Mart University in the school year 2017-2018. The sample is selected from the population through random sampling and including 231 prospective teachers that classroom teaching and early childhood education department. It is used Cross Cultural Sensitivity Scale taht including 5 sub – dimensions. SPSS program is used for the analysing of the data sources. It is indicated that there is not significant relation gender and department in terms of prospective teachers' cross cultural sensitivity. On the other hand there is significant relation between clasroom level and prospective teachers' cross cultural sensitivity.

Keywords: *Cross cultural sensitivity, prospective teachers, survey model.*

¹ Öğr. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri.

² Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, serdar_arcagok21@comu.edu.tr

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen hızlı değişim ve gelişim farklı alanlarda kültürlerarası değişim ve etkileşimi zorunlu hale getirmektedir. Kültürlerarası etkileşim aynı zamanda farklı kültürel dokulara sahip bireylerin birlikte yaşama ve çalışma yeteneği ve bilincine sahip olmalarına yol açmaktadır (Rengi ve Polat, 2014).

Kültürel duyarlılık ise kültürel farklılıklara veya farklı kültürlere sahip bireylerin görüşlerine duyarlı olmaya işaret etmektedir (Bannett, 1998; Bhawuk ve Brislin, 1992) . Uygur toplumlarda yetişen bireylerin farklı kültürlere karşı olumlu tutum ve algıya sahip olmaları gerektiği düşünülmektedir (Cırık, 2008). Başka bir ifadeyle, bu tür toplumdaki bireylerin farklı kültürlerle bir arada yaşama bilincini taşımaları beklenmektedir. Kültürler arası duyarlılığa sahip bireyler çeşitli özellikler taşımaktadır. Kültürler arası duyarlılığa sahip olan bireylerin yüksek motivasyon düzeyine sahip olmaları, öz saygı, öz düzenleme ve öz belirleme becerilerinin gelişmiş olması bu özelliklerden birkaçıdır. Ayrıca bu tür bireyler, zengin bakış açısına da sahiptir (Chen ve Starosta, 2000).

Farklı kültürel yapıya sahip bireylerin bir arada yaşadığı alanların ve kurumların başında eğitim kurumları gelmektedir (Dilmen ve Ögüt, 2010). Eğitim kurumları, kültürler arası duyarlılığa sahip bireylerin yetişmesinde başat role sahiptir. Bu bağlamda eğitim kurumlarının önemli halkalarından biri olan yükseköğretimde farklı kültürlerin birbirlerini tanımalarına yönelik çeşitli nitelikte ve çerçevede değişim programları yürütülmektedir. Erasmus değişim programı, Farabi değişim programı bunların başında gelmektedir.

Küreselleşmeyle birlikte eğitim ve öğretim etkinliklerinin zaman ve mekân bakımından yakınsadığı ve bu yakınsamanın günümüzde daha hızlı gerçekleştiği görülmektedir. Küresel eğitimin temel ihtiyaçlarından biri olan farklı milletleri ve sosyal gurupları tanıma, bunların farkında olma, ilkokulların eğitim programlarında da önemli bir öge olarak ortaya çıkmaktadır (Goodlad, 1986).

Günümüzde toplumlar daha hızlıca farklılaşmakta, farklı ülkelerde yaşayan bireyler arasındaki etkileşim her geçen gün artmaktadır. Bu çerçevede hızla değişen küresel dünyada bireylerde kültürlerarası duyarlılığa yönelik farkındalığın oluşması ve gelişmesinde eğitim kurumlarına ve öğretmenlere de önemli görevler düşmektedir (Meyer, Sherman ve Makinster, 2004). Bireylerde kültürlerarası duyarlılığın toplumsal ihtiyaçları doğrultusunda yerleşmesinde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının söz konusu unsurları taşımaları beklenmektedir. Bu noktadan hareketle temel eğitim bölümünde öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının belirlenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıkları hangi düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıkları,
 - a. Cinsiyet,
 - b. Sınıf ,
 - c. Anabilim değişkeni bakımından anlamlı bir fark gösterip göstermediğinin saptanması amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da varolan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey veya nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlamaya çalışılır (Karasar, 2009; Krathwohl, 1993).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü'nde birinci ve dördüncü sınıflarda öğrenimlerini sürdüren öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise seçkisiz yolla belirlenen 231 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin elde edilmesinde Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen 24 maddelik 5'li Likert tipi Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği, Üstün (2011) tarafından Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Geliştirilen ölçek kullanılmıştır. 24 maddeden oluşan ölçek beşli Likert tipi derecelendirme ölçeği olup “ kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “orta derecede katılıyorum”, “ katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” şeklindeki seçeneklerden oluşmaktadır. Ölçek beş temel alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar “ Kültürlerarası Etkileşime Katılım” (7 madde) , “Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma” (6 madde), ”Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven” (5 madde), “Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma” (3 madde), “Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme” (3 madde) şeklindedir. Ölçekte 2, 4, 7, 9, 12, 15, 18, 20 ve 22. maddeler ters kodlanarak puanlanmıştır. Beşli likert tipi ölçek şeklinde hazırlanmış olan ölçeğin aritmetik ortalama puanları dikkate alınarak, 4.21-5.00 “kesinlikle katılıyorum”, 3.41-4.20 “katılıyorum”, 2.61-3.40 “orta derecede katılıyorum”, 1.81-2.60 “katılmıyorum”, 1.00-1.80 “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde puanlandırılmıştır. Ölçeğin toplam Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .86 ve .88 olarak belirlenmiştir (Üstün, 2011). Bu araştırmada ölçeğin bütünü için elde edilen güvenilirlik katsayısı ise .82 dir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği skewness ve kurtosis değerleri aracılığıyla belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin bütününden elde edilen skewness ve kurtosis değerlerinin (+1.5) ile (- 1.5) aralığında olmadığı belirlenmiştir. Bu çerçevede ölçeğin normal dağılım göstermediği ortaya çıkmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu çerçevede verilerin analizinde non parametrik testlerden Mann - Whithy U ve Kruskal Wallis testleri uygulanmıştır. Ayrıca verilerin analizinde istatistikler frekans (f), yüzde (%) ve aritmetik ortalama (\bar{X}) değerleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular bağımsız değişkenlere göre incelenerek tablolar şeklinde sıralanmıştır.

Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıkları

Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlık algıları beş alt boyutta incelenerek bu boyutlara yönelik aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (Ss) değerleri betimlenmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Alt Boyutlara Göre İncelenmesi

Boyutlar	\bar{X}	Ss
Kültürlerarası Etkileşime Katılım	3.25	.38
Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma	3.91	.56
Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven	3.08	.32
Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma	3.92	.78
Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme	3.48	.65
Toplam	3.50	.33

Tablo 1 incelendiğinde temel eğitim bölümünde öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının kültürel duyarlılıklarının “Kültürlerarası Etkileşime Katılım” alt boyutunda “orta derecede katılıyorum”, “Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma” alt boyutunda “ katılıyorum” şeklinde olduğu görülmektedir. Ayrıca “Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven” alt boyutunda “ orta derecede katılıyorum” , “Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma” alt boyutunda ise “ katılıyorum” şeklindedir. “Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme” alt boyutundaki ise “ katılıyorum” şeklinde ortaya çıktığı belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının ölçeğin bütününe yönelik kültürlerarası duyarlılıklarının “ katılıyorum” şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Mann - Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen sonuçlar tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Cinsiyete Göre İncelenmesi

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p*
Kültürlerarası Etkileşime Katılım	Kız	170	114.86	19526	-.437	.662
	Erkek	61	119.18	727		
Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma	Kız	170	116.89	19872	-.341	.733
	Erkek	61	113.51	6924		
Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven	Kız	170	112.09	19055	-1.519	.129
	Erkek	61	126.89	7740		
Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma	Kız	170	114.88	19529	-.434	.664
	Erkek	61	119.13	7267		
Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme	Kız	170	118.99	20227	-1.155	.248
	Erkek	61	107.68	6568		
Toplam	Kız	170	115.38	19614	-.237	.813
	Erkek	61	117.74	7182		

p* < .05

Tablo 2'ye göre sınıf eğitimi ve okul öncesi eğitim anabilim dalında öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının sırasıyla “Kültürlerarası Etkileşime Katılım”, “Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven”, “Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma” ve “Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme” alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır [Z= -.437, p>.05; Z= -.341, p>.05; Z= -1.519, p>.05; Z= -.434, p>.05; Z= -1.155, p>.05].

Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Sınıf Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Mann - Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz sonunda elde edilen bulguların sonuçları tablo 3 de gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesi

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p*
Kültürlerarası Etkileşime Katılım	Birinci Sınıf	97	107.01	10380	-1.755	.079
	Dördüncü Sınıf	134	122.51	16416		
Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma	Birinci Sınıf	97	109.93	10663	-1.181	.238
	Dördüncü Sınıf	134	120.39	16132		
Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven	Birinci Sınıf	97	105.14	10198	-2.151	.031
	Dördüncü Sınıf	134	123.86	16597		
Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma	Birinci Sınıf	97	100.46	9744	-3.058	.002
	Dördüncü Sınıf	134	127.25	17051		
Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme	Birinci Sınıf	97	109.95	10665	-1.193	.233
	Dördüncü Sınıf	134	120.38	16131		
Toplam	Birinci Sınıf	97	102.21	9914	-2.672	.008
	Dördüncü Sınıf	134	125.99	16882		

p* < .05

Tablo 3 dikkate alındığında öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının sırasıyla Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven” ve “Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma” alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir [Z= .2.151, p<.05; Z= -3. 058, p<.05]. Buna karşın, “Kültürlerarası Etkileşime Katılım” , “Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma” ve “Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme” alt boyutlarında anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir [Z= -1.755, p>.05; Z= -1. 181, p>.05; Z= -1.193, p>.05].

Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Anabilim Değişkenine Göre İncelenmesi

Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının anabilim değişkenine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla non-parametrik testlerden Mann - Whitney U testi kullanılmıştır. Elde edilen bulguların analiz sonuçları tablo 4 de gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılıklarının Anabilim Dalına Göre İncelenmesi

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p*
Kültürlerarası Etkileşime Katılım	Okul Öncesi	91	117.88	10727	-.349	.727
	Sınıf	140	114.78	16068		
Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma	Okul Öncesi	91	114.81	10448	-.219	.827
	Sınıf	140	116.77	16348		
Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven	Okul Öncesi	91	107.49	9782	-1.596	.110
	Sınıf	140	121.53	17014		
Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma	Okul Öncesi	91	105.91	9638	-1.881	.060
	Sınıf	140	122.56	17158		
Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme	Okul Öncesi	91	106.28	9671	-1.815	.069
	Sınıf	140	122.32	17124		
Toplam	Okul Öncesi	91	107.70	9800	-1.524	.128
	Sınıf	140	121.40	16995		

p* < .05

Tablo 4' e göre öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının sırasıyla “Kültürlerarası Etkileşime Katılım”, “Kültürel Farklılıklara Saygı Duyma”, alt boyutlarında anabilim değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir [Z= -.349, p>.05; Z= -.219, p>.05]. Benzer durum sırasıyla “Kültürlerarası Etkileşimde Özgüven”, “Kültürlerarası Etkileşimden Zevk Alma” ve “Kültürlerarası Etkileşime Özen Gösterme” alt boyutlarında da saptanmıştır [Z= -1.596; p>.05; Z= -1.881, p>.05; Z= -1.815, p>.05].

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada temel eğitim bölümünde sınıf eğitimi ve okul öncesi eğitimi anabilim dalında birinci ve dördüncü sınıfta öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılığa sahip olduklarını belirttikleri ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, Akın (2016) tarafından Türkçe öğretmen adaylarıyla ilgili yapılan araştırma sonuçlarını kısmen desteklerken, Rengi ve Polat (2014) tarafından sınıf öğretmeni adaylarıyla Gezer ve Şahin (2017) tarafından farklı branşlarda öğrenimlerini sürdüren öğretmen adaylarının araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Araştırmada öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılıklarını belirlemede cinsiyetin etkili bir değişken olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde bu bulguyu farklı araştırma sonuçları da desteklemektedir (Bayles, 2009; Hammer, Bennett ve Wisemann, 2003; Polat ve Barka, 2012; Üstün, 2011; Polat ve Barka, 2012; Yılmaz ve Göçen, 2013, Akın, 2016).

Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlıklarının sınıf düzeyi değişkeni bakımından anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu bulgu, farklı araştırma bulgularının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Yılmaz ve Göçen, 2013; Demir ve Üstün, 2017; Sezer ve Kahraman, 2017).

Anabilim dalı değişkeninin öğretmen adaylarının kültürel duyarlılıkları üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir. Bu durumu Sezer ve Kahraman (2017) tarafından sınıf eğitimi ve okul öncesi öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Kaynakça

- Akın, E. (2016). Türkçe Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Siirt Üniversitesi Örneği). *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11 (3), 29-42.
- Bayles, P. P. (2009). *Assesing The İntercultural Sensitivity of Elementary Teachers in Bilingual Schools in Texas School District*. PhD Thesis. The University of Minnesota.
- Bennett, M. J. (1998). *Intercultural Communication: A Current Perspective. Basic Concepts of Intercultural Communication: Selected Readings. ed. Milton J. Bennett*. USA: Intercultural Press.
- Bhawuk, D. P. S. , Brislin,R.(1992). The Measurement of Intercultural Sensitivity Using The Concepts of Individualism and Collectivism. *International Journal of Intercultural Relations*.(16): 413-436.
- Chen, G. and Starosta, W. J. (2000). The Development And Validation of The İntercultural Sensitivity Scale. *Paper presented at the Annual Meeting of the National Communication Association*. Seattle, WA.
- Cırık, İ. (2008). Çokkültürlü eğitim ve yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 27-40.
- Demir, S. ve Üstün, E. (2017). Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık ve Etnik merkezlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi* (YYU Journal Of Education Faculty), XIV (I),182-204.
- Dilmen, N., E. ve Ögüt, S. (2010). Sosyalleşmenin Yeni Yüzü: Sosyal Paylaşım Ağları. *Marmara Üniversitesi Yeni Medya ve Etkileşim Konferansı Bildirgesi* içinde (237-247). <http://www.ocelott.com/documents/papers/sosyallesmenin-yeni-yuzu-sosyal-paylasim-aglari-ogutdilmen-.pdf>ten 05.12.2013 tarihinde alınmıştır.
- Gezer, M. ve Şahin, İ. F. (2017). Çokkültürlü Eğitime Yönelik Tutum ve Kültürel Zekâ Arasındaki İlişkinin Yem ile İncelenmesi. *Eastern Geographical Review*, 22 (38), 173-188.
- Goodlad, J.I. (1986). The learner at the world's center. *Social Education*, 50, 424-436.
- Hammer, M. R., Bennett, M. J. and Wiseman, R. (2003). Measuring Intercultural Sensitivity: The Intercultural Development Inventory. *International Journal of Intercultural Relations*. (27), 421-443.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Teknikleri* (18. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Krohtwolh, D.R. (1993). *Medhods of Educational And Social Sciences Research: An İntegrateg Apporach*. New York: Longman.
- Mercan, N. (2016). Çok Kültürlü Ortamlarda Kültürel Zekânın Kültürler Arası Duyarlılık İle İlişisine Yönelik Bir Araştırma [A Study On The Relationship Between Cultural Intelligence And Inter-

Cultural Sensitivity In Multi-Cultural Environments]. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 1-13.

- Meyer , L. , Sherman , L. ve MaKinster , J. (2006) . The effects of the Japan bridge project on third graders ' cultural sensitivity . *Theory and Research in Social Education*, 34 , 347 – 369 .
- Polat, S. ve Barka, T. O. (2012) Multiculturalism And Intercultural Education: A Comparative Study With A Sample Of Swiss And Turkish Candidate Teachers. *World Applied Sciences Journal*, 18 (9): 1180-1189.
- Rengi, Ö. ve Polat, S. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Kültürel Farklılık Algıları ve Kültürlerarası Duyarlılıkları. *Journal of World of Turks*, 6 (3), 135-156.
- Rengi, Ö. ve Polat, S. (2014). Sınıf Öğretmenlerinin Kültürel Farklılık Algıları ve Kültürlerarası Duyarlılıkları, *Journal of World of Turks*, 6 (3), 135-156.
- Sezer, G. O. ve Kahraman, P. B. (2017). Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çokkültürlü Eğitime Yönelik Tutumları ile Kültürlerarası Duyarlılıkları Arasındaki İlişki: Uludağ Üniversitesi Örneği, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 550-560.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2004). *Using Multivariate Statistics*. Allyn and Bacon, Boston.
- Tertemiz, N. I ve Aslantaş, S. (2016). Çok kültürlü Eğitime Dayalı Proje Çalışmasının Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık Düzeylerine Etkisi, *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (9), 7-22.
- Üstün, E. (2011). *Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık ve Etni kmerkezcilik Düzeylerini Etkileyen Etmenler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, F. ve Göçen, S. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının *Kültürlerarası Duyarlılık Hakkındaki Görüşlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (15), 373-392.